

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Dvořáka a soudců JUDr. Aleše Korejtky a Mgr. et Mgr. Jaroslava Vávry ve věci **žalobkyně: N. T. T. V.**, zastoupena **Mgr. Markem Sedlákem, advokátem**, se sídlem Příkop 8, Brno proti **žalovanému: Ministerstvo zahraničních věcí**, se sídlem Loretánské nám. 5, 118 00 Praha 1, o **žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2016, č. j. 307182/2016-KKM**

t a k t o :

I. Žaloba s e z a m í t á.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Napadené rozhodnutí

Žalobkyně, v době podání žaloby patrně pobytem ve Vietnamu, zastoupena advokátem v České republice brojí proti rozhodnutí Ministerstva zahraničních věcí, Odboru konzulárních koncepcí a metodiky o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza ze dne

31. 8. 2016, č. j. 307182/2016-KKM, kterým bylo předchozí rozhodnutí Velvyslanectví ČR v Hanoji o žádosti o udělení víza číslo HANO 2016 05 19 0006, ze dne 15. 7. 2016 shledáno v souladu se zákonem. Tímto rozhodnutím Velvyslanectví ČR v Hanoji zamítlo žádost o udělení krátkodobého víza žalobkyni.

II. Podstata věci

Rozhodnutím ze dne ze dne 15. 7. 2016, číslo HANO 2016 05 19 0006 Velvyslanectví ČR v Hanoji zamítlo žádost žalobkyně o udělení krátkodobého víza rodinnému příslušníku občana EU. Zastupitelský úřad provedl v rámci řízení pohovor se žadatelkou a současně byl za pomoci Policie ČR proveden pohovor s panem J. M. – manželem žalobkyně. Cílem bylo zjistit současný stav (v dané době) vztahu žadatelky a jejího manžela. Po vyhodnocení zjištěných skutečností došel k závěru, že sňatek byl uzavřen účelově a žadatelka se dopustila obcházení zákona o pobytu cizinců s cílem získat vízum k pobytu na území ve smyslu § 20 odst. 5, písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Tento závěr učinil proto, že zjistil, že manželé se poprvé osobně setkali až několik dní před registrací sňatku dne 26. 4. 2016. Během známosti od března 2015 byli v kontaktu přes sociální síť. Mezi manželi byla podle učiněných zjištění jazyková bariéra a nemohla mezi nimi existovat funkční komunikace.

Žalobkyně podala žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza, žalovaný shledal neudělení víza v souladu se zákonem. Uvedl, že vycházel z indikativních kritérií pro tzv. účelové sňatky. Žalobkyně by patrně sama nezískala bez problémů právo pobytu v zemích EU. Sezdaný pár se skutečně osobně setkal až bezprostředně před svatbou ve Vietnamu, nežil nikdy ve společné domácnosti, nepřijal vážný dlouhodobý právní nebo finanční závazek se společnou odpovědností. Komunikace mezi manželi naráží zjevně na jazykovou bariéru. Poukázal na nepřesnosti ohledně data seznámení a také to, že není vyloučené, že se manžel žadatelky rozhodl uzavřít manželství s cílem zlepšení svých majetkových poměrů. Cestu do Vietnamu ani pobyt nehradil sám, nýbrž rodina žadatelky.

III. Shrnutí žaloby

Žalobkyně namítá, že Zastupitelský úřad v Hanoji opřel své rozhodnutí o záznam z úkonu nazvaného jako pohovor s manželem žadatelky. Žalovaný naopak tento úkon nazývá podáním vysvětlení. Není tak zřejmé, jaký úkon byl skutečně prováděn. Dále odkázala na terminologii a úpravu zákona o pobytu cizinců a správního řádu.

Dokumenty vydané EU k účelovým sňatkům, na základě kterých žalovaný věc posuzoval, nejsou součástí právního řádu ČR.

Konečně pak polemizuje se závěry o účelovosti manželství. Uvedla, že ČR by žalobkyně mohla získat zaměstnání jako mnoho jiných nekvalifikovaných zaměstnanců z Vietnamu. Krátkost seznámení před sňatkem nespátřuje jako problém, oba mají životní zkušenosti. Krátkost trvání společné domácnosti je dána objektivními kritérii. Žadatelka žije

ve Vietnamu a manžel se musel vrátit do ČR kvůli zaměstnání. Nepřijetí závazku nemůže být závěrem pro účelovost manželství. Ohledně jazykové bariéry uvedla, že jsou spolu schopni komunikovat, žalobkyně se učí česky. Samotné naplnění indikativních kritérií nemůže mít jednoznačný následek ve formě zásahu do rodinného života. Účelovost sňatku měla být prokázána bez důvodných pochybností.

V průběhu řízení žalobkyně soudu sdělila, že podala novou žádost o vízum a bylo jí vyhověno, nyní tak pobývá v ČR spolu s manželem.

IV. Vyjádření žalovaného

Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že ji považuje za nedůvodnou. Rozhodnutí je přezkoumatelné, terminologické rozdíly v pojmenování pohovoru s manželem žadatelky nemohou mít vliv na věc. Policie o věci učinila úřední záznam v rámci svých pravomocí.

Co se týče využití indikativních kritérií ve smyslu doporučení Evropské komise k lepší transpozici a aplikaci směrnice 2004/38/ES ve Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 2. 7. 2009 č. COM (2009) 313 final a rovněž ze Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě č. COM (2014) 604 final (dále také jen „Sdělení Komise“), jehož přílohou je Příručka pro řešení otázky účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU (dále také jen „Příručka pro účelové sňatky“), tak jejich využití považuje za oprávněné. Zpochybnění jejich možného využití by vedlo k omezení oprávnění správních orgánů odhalovat účelově uzavíraná manželství.

Žalovaný setrval na tom, že více indikativních kritérií směřujících k účelovému sňatku bylo naplněno, jiným způsobem by stěží bylo možno takové sňatky odhalovat.

V průběhu řízení soudu později uvedl, že dne 25. 5. 2017 podala žalobkyně novou žádost o vízum. Bylo jí vyhověno a uděleno krátkodobé vízum do 25. 10. 2017. Důvodem bylo nové přezkoumání žádosti a zjištění, že indikativní kritéria hovořící pro závěr o účelovosti sňatku nejsou již tak závažná.

V. Posouzení věci krajským soudem

Žaloba byla podána včas (§ 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců), osobou k tomu oprávněnou [§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)], žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s.ř.s.).

Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v rámci uplatněných žalobních bodů dle § 75 odst. 2 s.ř.s., podle skutkového a právního stavu ke dni rozhodování žalovaného ve smyslu § 75 odst. 1 s.ř.s.

Soud k prvotnímu návrhu žalobkyně nařídil jednání a k němu, jak bylo navrženo, předvolal jako svědka manžela žalobkyně pana J. M.. Důvodem bylo prověření skutečností

svědčících o úrovni a kvalitě vzájemného vztahu žalobkyně a jejího manžela, a to též i v době následující po rozhodnutí zastupitelského úřadu.

K jednání soudu dne 20. 9. 2017 se žalobkyně, její zástupce (advokát) i předvolaný svědek bez omluvy nedostavili. Soud tak vycházel z obsahu správního spisu a dokazování neprováděl, neboť zjištěný skutkový stav postačoval pro posouzení věci.

Žalobkyně za daného stavu věci žalobu zpět nevzala, byť v době rozhodnutí soudu a před ním již pobývala a pobývá na vízum na území ČR a dřívější negativní napadené rozhodnutí na ní nemá bezprostřední dopad.

Soud tak v řízení fakticky přezkoumával dřívější zamítavé rozhodnutí o neudělení krátkodobého víza v situaci, kdy žalobkyně již v ČR na později udělené vízum pobývá. Váha přezkumu napadeného rozhodnutí tak spíše leží v rovině akademické, než v rovině faktické, neboť výsledek přezkumu nebude mít vliv na současné pobytové oprávnění a postavení žalobkyně.

Předmětem přezkumu v nyní posuzované věci je rozhodnutí vydané v řízení o udělení krátkodobého víza dle § 20 odst. 1 zákona o pobytu cizinců podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství. Tímto je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex).

Při rozhodování o udělení víza bylo podstatné zda, správní orgán mohl uzavřít tak, že bylo naplněno ustanovení § 20 odst. 5, písm. e) zákona o pobytu cizinců.

Podle § 20 odst. 5, písm. e) citovaného zákona cizinci, který žádá o krátkodobé vízum jako rodinný příslušník občana Evropské unie a sám není občanem Evropské unie a hodlá doprovázet občana Evropské unie na území nebo následovat občana Evropské unie, který na území pobývá, se krátkodobé vízum neudělí, jestliže se dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat vízum k pobytu na území, zejména pokud účelově uzavřel manželství nebo jeho účelově prohlášeným souhlasem bylo určeno otcovství.

Nejvyššího správní soud (dále jen „NSS“) se k otázce zjišťování účelově uzavřených sňatků opakovaně ve své judikatuře vyjádřil. Závěry není třeba sáhodlouze opakovat. Soud zde učiní odkazy na vybraná rozhodnutí.

V rozsudku čj. 10 Azs 115/2015-38 ze dne 6. 10. 2015 (bod 10) NSS uvedl, že *...vzhledem k tomu, že právní úprava zákona o pobytu cizinců vychází z práva Evropské unie, je v tomto směru vhodné poukázat na sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o pokynech pro lepší provádění a uplatňování směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států [sdělení Komise ze dne 2. 7. 2009, KOM(2009) 313]. Při úvaze, zda existuje úmysl zneužít práv přiznaných směrnicí výlučně za účelem obejít vnitrostátní právní předpisy upravující přistěhovalectví, lze užít dvou souborů indikativních kritérií, jež poukazují na to, že zneužití práv Společenství je v daném případě nepravděpodobné, nebo naopak spíše pravděpodobné.*

Pod body 13 a 14 rozsudku NSS následuje výčet kritérií k tomu, že posuzované manželství není fingované, podle citovaného sdělení Komise, resp. naopak k účelovosti manželství, tzn. obcházení zákona o pobytu cizinců. Soud tyto dále citovat nebude, neboť byly příléhavě použity žalovaným a žalobkyně je s nimi seznámena.

V rozsudku čj. 1 As 58/2013-43 ze dne 2. 10. 2013 (bod 22) NSS uvedl, že z *textu směrnice, jejího odůvodnění i z výkladu Soudního dvora je zřejmé, že proces zjišťování existence účelového manželství a následně odeprání pobytového oprávnění je plně v režii členských států za předpokladu dodržení procesních záruk uvedených ve směrnici. Evropské právo zde nedává konkrétní vodítko pro posuzování účelovosti sňatku. Inspirovat se nicméně lze rezolucí Rady ze dne 4. 12. 1997 o opatřeních, která je třeba přijmout pro potírání účelových manželství, Úř. věst. C 382, 16. 12. 1997, s. 1 - 3. Tato rezoluce vychází jak z respektu k právu uzavřít manželství a právu na respektování rodinného života, tak z vědomí, že účelové sňatky představují nástroj obcházení pravidel vstupu a pobytu příslušníků třetích zemí na území členských států EU. Tato rezoluce definuje ve svém článku 1 „účelový sňatek“ („a marriage of convenience“) jako „sňatek uzavřený mezi občanem členského státu nebo občanem třetí země legálně usazeným ve členském státě a občanem třetí země pouze s účelem obejití pravidel vstupu a pobytu občanů třetí země a získání povolení nebo oprávnění k pobytu pro občana třetí země.“ Rezoluce uvádí v článku 2 faktory, které mohou vést k závěru o účelovém manželství: není udržováno manželské soužití; chybí společné přispívání k odpovědnostem vyplývajícím z manželství; manželé se nikdy před sňatkem neviděli; manželé se neshodnou při uvádění svých osobních údajů, důležitých osobních informací či informací o průběhu prvé schůzky; manželé nehovoří společným jazykem; sňatku předcházelo předání finanční částky; některý z manželů v minulosti uzavřel účelový sňatek nebo se dopustil porušení předpisů o pobytu cizinců.*

Namítala-li žalobkyně nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného, pak soud neshledal žádnou vadu žalobou napadeného rozhodnutí, která by mu bránila jeho obsah věcně přezkoumat. Žalovaný se neztotožnil se skutečnostmi uváděnými žalobkyní, s nimiž se dostačujícím způsobem vypořádal. Vysvětlil, proč a na základě jakých kritérií vyhodnotil uzavřený sňatek za účelově uzavřený. Poukazoval především na kritérium jazykové bariéry, krátkost známosti a okolnosti uzavření (registrace) samotného manželství. Soud nesdílí názor žalobkyně, že není jasné, jakým způsobem byly zjišťovány informace od manžela žalobkyně. Ve správním spise je jediný záznam z pohovoru s žalobkyní a jediný úřední záznam o podání vysvětlení sepsaný Policií ČR dne 9. 6. 2016, které podal pan J. M.. Policie ČR postupovala v souladu s § 167 odst. 1, písm. c) zákona o pobytu cizinců.

O možné použitelnosti indikativních kritérií pro zjišťování účelového manželství hovoří zřetelně výše citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Správnímu orgánu nic nebrání taková kritéria využít, právě naopak, pokud má rozhodovat v souladu se závaznými předpisy ČR, jež obsahují též přímo závaznou evropskou legislativu. Avšak, i pokud by tomu tak být nemohlo (to je však vyloučeno), musel by správní orgán vytvořit jiná kritéria svá, která by byla obdobou kritérií shora nastíněných a použitých.

Napadala-li žalobkyně nesprávné vyhodnocení charakteru sňatku jako účelového ve smyslu v žalobě citovaných vybraných indikativních kritérií (zde si však částečně protiřečí),

soud s jejím stanoviskem nesouhlasí. Souhlasí naopak se závěry, které učinil zastupitelský úřad i žalovaný. Zásadním kritériem v dané věci byla jazyková bariéra mezi manželi, která byla pohovory spolehlivě zjištěna. Rovněž nelze odhlédnout od krátké délky trvání známosti a od okolností uzavření manželství ve Vietnamu. Manžel žalobkyně cestoval do Vietnamu a pobýval tam za prostředky rodiny žalobkyně. Po uzavření odcestoval zpět do ČR. Na druhou stranu žalobkyni a jejímu manželovi svědčí to, že v pohovorech prokázali únosnou úroveň základních znalostí o druhé osobě. To však odpovídá tomu, že se znají poměrně krátce, rovněž může jít o cíleně naučené skutečnosti.

Soud má za to, že žalovaný unesl důkazní břemeno prokazující naplnění kritéria účelového sňatku dle § 20 odst. 5, písm. e) zákona o pobytu cizinců.

Žalobkyni jako žadatelce o pobyt v ČR a jejímu manželovi mohla být problematika účelových sňatků známa. Soud jejich společnou komunikaci o této věci předpokládá. Tím více, že odcestování do vzdálené země mimo EU za uzavřením sňatku po krátkodobém vztahu bez dřívějšího osobního kontaktu nepovažuje za obvyklý postup. Okolnosti každého uzavření sňatku každých dvou osob jsou zcela jistě odlišné, stejně tak jako subjektivní motivace osob vstupujících do svazku manželského. Tuto navíc nelze objektivně jakkoli zjistit. Proto shora zmíněná indikativní kritéria.

Dotčené osoby tvrdily, že se přes sestru žalobkyně seznámily pomocí internetu a také tak spolu komunikovaly. Po několika měsících následovala svatba, po které manžel odcestoval zpět do ČR. Je tak zřejmé, že hodnocení např. společného soužití bylo vcelku obtížné, stejně tak jako kritérium přijetí společného závazku. Rovněž z výpovědí obou vyplývaly některé odlišnosti. Především pro tuto krátkost vztahu byl žalovaný odkázán na nižší množství kritérií pro ověření skutečného úmyslu manželů. Těchto následků si však žalobkyně, jako osoba ze země mimo EU mohla být vědoma. Není proto nelogické, že žalovaný postavil své rozhodnutí na kritériích, které mohl v dané věci zjistit a poté využít. Pokud totiž žalobkyně uzavřela sňatek zjištěným způsobem a nadále fakticky s manželem neudržovala z objektivních příčin společnou domácnost (pobyt mimo ČR bez uděleného víza) vystavila se riziku, že manželství bude vyhodnoceno uvedeným způsobem. K vyvrácení zásadních vyvstalých pochybností by právě přispělo jiné zjištění ohledně neexistence jazykové bariéry. Taktéž financování cesty do Vietnamu a financování nákladů souvisejících se svatbou nevylučuje to, že manžel žalobkyně mohl být k uzavření sňatku motivován i jinými podstatnými pohnutkami než náklonností k žalobkyni.

Pokud se pak žalobkyně později pobývající již v ČR, resp. její zástupce a předvolaný svědek – manžel žalobkyně k soudu nedostavili (bez jakékoli omluvy), nemohli jakkoli přispět k rozptýlení důvodných pochybností o tom, že závěr o účelovosti sňatku byl v době rozhodování správního orgánu na místě. Jejich přístup může nasvědčovat tomu, jaké jsou skutečné pohnutky a cíle žalobkyně.

Na tom nic nemění to, že později bylo krátkodobé vízum žalobkyni uděleno, neboť zjištěná tzv. indikativní kritéria nebyla natolik závažná. Podle zjištění soudu se mělo jednat o skutečnosti prokazující to, že jazyková bariéra mezi manželi již nebyla tak výrazná. Správní orgán tak rozhodl o nové žádosti dle znalostí o vývoji stavu vztahu v pozdější době.

Způsobem uzavření manželství, který jen stěží umožňoval bezprostředně delší následné soužití (žalobkyně neměla vízum do ČR a její manžel se dle svého tvrzení musel vrátit do ČR kvůli otci a zaměstnání) tak žalobkyně a její manžel přispěli k tomu, že o účelovosti sňatku vznikly důvodné pochybnosti. Tyto pak byly naplněny zjištěnými rozpory při pohovorech s oběma z nich.

S ohledem na výše uvedené dospěl soud k závěru, že v žádném ze žalobních bodů není žaloba důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

VI. Náklady řízení

O náhradě nákladů řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobkyně nebyla v řízení úspěšná. Žalovanému podle obsahu správního spisu nevznikly takové náklady soudního řízení, které by přesahovaly rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice, 20. září 2017

JUDr. J a n D v o ř á k v. r.
předseda senátu

Za správnost: